naše
PETROVANY
Ročník: II / číslo 4
Cena: dobrovoľný príspevok

Vianočné prianie

Životčlovekasadelí na tri základné etapy – detstvo, dospelosť a starobu. No či už sme deti, dospelí alebo dôchodcovia, čaro Vianoc nás vždy ovplyvní.

V tomto období sú všetci ľudia citlivejší a vnímavejší. Všetci chceme svojim blízkym dopriať len to najlepšie, pocit šťastia a pohody stelesnený vianočným stromčekom, darčekmi a plným priehrštím lásky. Svet okolo nás sa trocha zmení, nevnímame denné starosti a útrapy života tak silno ako vo všedný deň roka. Hreje nás pocit spolupatričnosti a lásky. Detské očká sa kochajú vyzdobenými výkladmi plnými hračiek a všetkých možných drobností, ktoré vedia tak pekne potešiť detské srdiečka. Píšu listy Ježiškovi, v ktorých ho prosia, aby splnil ich tajné sny o bábike, vláčiku či stavebnici. Dnešné deti si veru majú z čoho vyberať. Dospelí sa ponáhľajú, aby stihli odovzdať ich priania Ježiškovi a tajne dúfajú, že hračky napísané v zozname, dostanú ešte v hračkárstve kúpiť. Popritom mamičky rozmýšľajú o varení a pečení dobrôt pre plný a pohostinný vianočný stôl. Nákupné košíky sa plnia a ceny závratne stúpajú. Dnešná doba urobila z Vianoc konzumný sviatok.

V minulosti to bolo iné. Darčeky sa vyrábali doma – drevené koníky, perníkové dobroty, handrové bábiky, vláčiky a kačičky s drevenými kolieskami – to boli prevažne hračky našich starých rodičov. Stoly boli plné dobrôt z domácej kuchyne. Jabĺčka, orechy, med, oplátky, koláče, kapustnica a všetky ostatné dobroty boli na štedrovečernom stole vďaka celoročnej práci a usilovnosti každej domácnosti. Pamätalo sa aj na statok, prosto všetko a všetci boli obdarovaní, a to skromnými darmi, ktoré napĺňali dušu ľudí šťastím a spokojnosťou. V dnešnej dobe sú deti nespokojné, pretože pod vianočným stromčekom nenašli drahé auto na ovládanie, bábiku, ktorá vie plakať, či smiať sa. Ľudia sa tlačia v obchodoch, šomrú a sú podráždení. Niekedy mám pocit, že čaro Vianoc sa pomaličky stráca, a to najväčšie posolstvo lásky a pokoja stelesnené narodením Ježiška ustupuje do pozadia. Mali by sme sa zastaviť, spomaliť a uvedomiť si podstatu týchto sviatkov. Láska a pokoj by mali prebývať v našich domoch a domácnostiach nielen v tento sviatočný čas, ale počas celého roka. Pekné prianie a predstava pre všetkých ľudí, ale skutočnosť je, žiaľ, iná. Na svete je plno zla a nespravodlivosti, ktoré sa neskryjú pod vianočný stromček.

Preto Vám všetkým za celú našu redakčnú radu a všetkých, ktorí sa podieľajú na príprave nášho časopisu, prajem, aby ste tieto sviatky strávili v pokoji, v kruhu rodiny za plným stolom a s láskou v srdci a aby nám všetkým táto láska a pokoj v ďalšom roku priniesli veľa síl a zdaru v každodennom živote a úsilí byť lepšími a žiť lepšie.

Mgr. Lenka Priščáková

ĽUDOVÁ UNIVERZITA VODY

„ Ani jediná dažďová kvapka nesmie odísť do mora bez toho, aby poslúžila ľuďom.“

Kráľ Srí Lanky Parakramabahu Veľký

„ Národ, ktorý nedokáže rozumne plánovať rozvoj a ochranu svojich vôd, je pre svoju krátkozrakosť odsúdený na úpadok...

Lyndon B. Johnson, prezident USA

Voda nás obklopuje a je v prvom rade základným prvkom života. Je neoddeliteľnou súčasťou dejín ľudských civilizácií. Krajina, v ktorej ubúda voda, sa podobá krvácajúcemu telu, z ktorého s krvou odchádza život. Súčasný človek je postavený do pozície konzumenta vody. Čo spôsobuje povodne?

Podľa zakladateľa združenia Ľudia a voda Michala Kravčíka povodne spôsobujú najmä tieto faktory:

– vysúšanie krajiny – vydláždenie a vybetónovanie miest s obkolesenou presušenou poľnohospodárskou krajinou bez vody – vytváranie rozsiahlych odvodňovacích systémov, a tým zabránenie ochladzovaniu krajiny a extrémny nárast teplôt v krajine.

Teplejší vzduch nad suchými a horúcimi mestskými a poľnohospodárskymi platňami vytláča zrážkovú činnosť do chladnejšieho prostredia tvoreného lesnými a vodnými útvarmi, resp. do polôh s vyššou nadmorskou výškou. Voda z mračien takto vo veľkej miere spadne v chladnejších oblastiach, kde vznikajú tragické povodňové vlny. Rast extrémov počasia je najničivejším prejavom prebiehajúcich klimatických zmien.

MVO Ľudia a voda v spolupráci so Združením miest a obcí vypracovali projekt Ľudová univerzita vody. Cieľom projektu je pomôcť budovať v obciach kapacitu na riešenie problémov vody v súlade s princípmi integrovanej ochrany vôd a Stratégie ZMOS-u v oblasti protipovodňovej prevencie a ochrany.

Poslaním organizácie Ľudia a voda je poskytovať služby mestským a vidieckym komunitám prevažne v Karpatskom regióne, pomáhať, aktivizovať i mobilizovať občanov i znevýhodnené komunity, riešiť si ekonomické, sociálne, kultúrne a environmentálne problémy na občianskom princípe prostredníctvom rozvoja, obnovy a šírenia tradícií, svojráznosti a rozmanitosti regiónu. MVO Ľudia a voda spolu so samosprávami a zástupcami mikroregiónov majú ambíciu prostredníctvom vzdelávania poskytovať obciam služby prevencie a ochrany pred povodňami a zároveň napomáhať dobrému spravovaniu vôd na území katastrov obcí.

Združenie miest a obcí Slovenska (ZMOS) vypracovalo Stratégiu v oblasti protipovodňovej prevencie a ochrany miest a obcí pred povodňami. Vodohospodársky podnik zabezpečuje v súčasnosti zväčša ochranu len v čase povodne, čo trvá približne tri až päť dní. Treba dávať dôraz práve na prevenciu, ktorá trvá celoročne. Tá v konečnom dôsledku zníži riziká v čase záplav. Navrhujú prehodnotiť systém správy vodných tokov, plošnej spolupráce u všetkých partnerov povodí – lesných hospodárov, farmárov, obcí pri manažmente dažďových vôd, ale aj správcov vodných tokov synchronizovať a tým reálne prispievať k pripravenosti v čase povodne, ale hlavne pri znižovaní ich rizík. Zisťujú stav ochrany a využívanie vodných zdrojov na území obcí – stav verejnej kanalizácie, zabezpečenie pitnej vody, prevenciu proti povodniam, skúsenosti so správou toku a stav katastra. Teda, či kataster vykazuje povodňové riziká. Ak je tam poľnohospodárska pôda vo veľkých monoštruktúrach, bez členenia, bez protieróznych opatrení, vzniká veľká pôdna erózia, ale aj riziká záplav. Aktivity ako odlesňovanie, veľkoplošná poľnohospodárska činnosť a neustále rozširovanie urbárnych území dramaticky ovplyvnili vsakovanie vody do pôdy. Dažďová voda v mnohých oblastiach už nevsakuje do pôdy. V dôsledku toho sa hladiny podzemných vôd znižujú. Znižuje sa aj dostupnosť vody pre vegetáciu a množstvo vyparenej vody. Cieľom je zaistiť, aby dažďová voda vsakovala na mieste, kde padá. To je osobitne dôležité na územiach zmenených ľudskou činnosťou. Nutné prehodnotiť aj doterajšie protipovodňové opatrenia, ktoré sú neaktuálne, aby sa zamedzilo zbytočnému vynakladaniu prostriedkov tam, kde to nie je účelné. Napríklad tie, ktoré urýchľujú odtok vody z územia a tok sa stáva odvodňovacím kanálom. Dokážeme pekne vydláždiť korytá. S tým vo vyspelých krajinách skončili v 70. rokoch. Vážnosť potvrdzujú merania hydrometeorologického ústavu, podľa ktorých na Slovensku je trvalý pokles hladín podzemných vôd.

Niektoré z navrhovaných riešení:

– umožniť krajine ochladzovať sa dažďovou vodou jej zadržiavaním – zastaviť výstavbu v záplavovom území – neodlesňovať, nezaorávať medze medzi jednotlivými celkami poľnohospodárskej pôdy.

Ambíciou projektu bolo spájať spoločné úžitky, integrovane riešiť protipovodňovú ochranu, zveľaďovať životné prostredie vo svojej obci, zmierňovať dôsledky klimatickej zmeny na lokálnej úrovni i vytvárať pracovné príležitosti pre sociálne ohrozené skupiny. Obce trápia povodne už takmer každý rok, očakávania starostov z projektu sú veľké. Očakávajú, že ich obciam projekt napomôže vybudovať si vlastné kapacity pre predchádzanie rizík spojených s povodňami.

Cieľ projektu:

- Vytvoriť kapacity a ľudské zdroje na úrovni obcí pre protipovodňovú ochranu obcí tak, aby pre katastre obcí sa vypracovali komplexné protipovodňové plány na princípe prevencie pred povodňami.

Obecné noviny Naše Petrovany ● ročník 2/číslo 4 ●december 2008
Vydáva: Spoločnosť priateľov Petrovian pri OZ Forsep
Šéfredaktorka: Mgr. Lenka Priščáková ● Redakčná rada: Mgr. Marián Bača, Marta Daňová, Juliana Komová, Ing. Ján Lenko, Mgr. Daniela Marcinčinová, Andrea Mišková, Anna Mišková, Mgr. Emília Pištejová (korektorka)
Adresa redakcie: Naše Petrovany, Petrovany 249, 082 53 ● t. č.: 0907 153 041, 0907 994 126 ● e-mail: nasepetrovany@centrum.sk
Technická spolupráca a tlač: Grafotlač, Budovateľská 35, Prešov ● 4 vydania ročne ● náklad 500 kusov ● počet strán: 8
Zaregistrované Ministerstvom kultúry SR pod číslom: RP265/2007
Cena: dobrovoľný príspevok

• Aby obce dokázali svojpomocne vytvárať pracovné príležitosti pri realizácii protipovodňových plánov.

• Aby na úrovni obcí vznikli kapacity pre realizáciu protipovodňových projektov, ktoré budú súčasťou udržateľnej prosperity obcí (vznik vodných fariem, rybníkov, vodných rekreačných plôch, protipožiarnych nádrží, posilňovania biodiverzity a ochrany životného prostredia a rozvoja lokálnej ekonomiky).

• Aby obce boli schopné za pomoci svojich občanov pripravovať projekty a prostredníctvom nich získavať finančné zdroje z rôznych medzinárodných, národných, regionálnych i lokálnych zdrojov.

• Aby v obciach vznikali miestne firmy, ktoré budú schopné ponúknuť svoje kapacity pre realizáciu prác na protipovodňovú ochranu obcí.

• Aby na pozadí projektu vyrástol vzdelávací inštitút (ĽUDOVÁ UNIVERZITA VODY), ktorý bude rozvíjať vzdelanostnú bázu pre protipovodňovú ochranu i pre integrovaný manažment vôd v obciach Slovenska.

Obce vo vybraných povodiach celého Slovenska trpia častým výskytom povodní, s potenciálnym rizikom vzniku tragických povodní i nedostatkom kapacít, ako tieto problémy systémovo riešiť pre:

- **poskytovanie služieb riešiť prevenciu pred povodňami**
- **rozvoj v obciach, kde je závažný nedostatok pracovných príležitostí**
- **vytváranie pracovných príležitostí**
- **zveľaďovanie a revitalizáciu vidieckej krajiny**
- **rozvoj lokálnej ekonomiky na báze ekotechnológií a vodného hospodárstva**
- **posilňovanie záujmu o vidiecku krajinu**
- **zvyšovanie zodpovednosti občanov za svoje životné prostredie**

Úvodná konferencia projektu sa konala za účasti viac ako 40 zástupcov samospráv 24. januára 2008 v Prešove. Projekt bol finančne podporený Európskou úniou prostredníctvom Európskeho sociálneho fondu, ktorý je spravovaný Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny.

Projekt sa realizoval v 26 vybraných obciach Slovenska (medzi vybranými obcami bola aj naša obec) v povodiach riek Hornád, Topľa, Torysa, Bodva, Poprad a Kysuce. Pri napĺňaní zámeru projektu miestne tímy v 26-tich obciach pod odborným vedením získali vzdelanie, ako vypracovať projekt integrovanej protipovodňovej prevencie pre svoju obec i ako ho zrealizovať. Vzdelávanie v letnom období pokračovalo praktickou realizáciou v teréne, ako si systémovo budovať ochranu pred povodňami priamo v teréne, určovanie hraníc mikropovodí (čo je veľmi dôležité pre zhodnotenie územia z hľadiska integrovaného manažmentu vody), určenie koľko vody sa dokáže zadržať v mikropovodiach, aké opatrenia treba urobiť na zachytenie dažďovej vody a podobne. Všetky vedomosti následne využívali pri práci s programom Topoľ (vytváranie tif. máp, ortomáp a je základom pre vypracovanie projektu) a s problematikou GIS-u (gisy sa bežne učia na vysokých školách).

Frekventanti ĽUV boli na exkurzii v okolí českej Třebone. Zúčastnili sa na konferencii Mokřady a voda, boli sa pozrieť na realizáciu vodozádržných opatrení v teréne neďaleko Jindřichova Hradce, konkrétne v dedine Senotín. Videli rybníky v Modrej neďaleko Velehradu, ktoré okrem rekreačnej a športovej úlohy plnia aj funkciu protipovodňovú, plus obecnú koreňovú čističku. Ide o opatrenia realizované v priebehu deväťdesiatych rokov na základe rovnakej filozofie, ktorú si za východisko svojich snáh vybrala aj košická MVO Ľudia a voda.

Ambíciou projektu bolo pripraviť podmienky, aby v októbri obce spolu s frekventantmi Ľudovej univerzity vody predložili projekt na financovanie na Environmentálny fond spravovaný Ministerstvom životného prostredia, aby obce mohli získať finančné prostriedky pre investovanie do protipovodňovej ochrany.

Projekt za obec Petrovany má oficiálne názov Integrovaná ochrana vôd v Petrovanoch. Jedným z najvážnejších problémov je povodie Petrovianskeho potoka. Je tvorený Petrovianskym potokom vrátane jeho kvalitných brehových porastov a z hľadiska funkcie spája Lesy – Dúbrava, Pažite s verejnou zeleňou obce Petrovany a zeleňou záhrad a v predĺžení na západ po tok rieky Torysa.

Projekt je rozdelený do troch etáp:

- ***vybudovanie priehradkových mokradí za účelom zachytenia – spomalenia – odtoku vody z daného územia***
- ***vybudovanie mokradí po vrstevnici na brehu Petrovianskeho potoka od časti, kde potok vychádza z lesa do otvorenej poľnohospodárskej pôdy, až k zastavanému územiu, a to v dvoch vrstvách a následné spevnenie rýchlorastúcimi krami a drevinami. V troch miestach vyhotoviť bumerangové mokrade. Cieľom je zachytenie zrážkovej vody na trávnatom území a zníženie napĺňania kapacity Petrovianskeho potoka.***
- ***Vyčistenie a spevnenie brehovej línie Petrovianskeho potoka, kde dochádza pri zvýšenom prietoku k deštrukcii brehu, podmývaniu a následne k odplavovaniu ornej pôdy, zanášaniu koryta a tým k zníženiu jeho prietokového množstva vody. Ďalej k vybudovaniu dvoch prehrádzok pre spomalenie dynamickej sily vody v potoku pri väčších zrážkach.***

Realizácia opatrení na ploche celého územia katastra, ktoré zachytia prebytočnú dažďovú vodu a zabránia vzniku lokálnych povodní tak, že zachytená dažďová voda bude pomaly vsakovať a doplňovať zásoby podzemných vôd. Navrhované opatrenia na území katastra nemôžu zhoršovať situáciu nižšie alebo vyššie položených oblastí v povodí. Len vo vzájomnej súčinnosti všetkých zainteresovaných partnerov je možné pripravovať a realizovať projekty na zvyšovanie retenčnej schopnosti katastrálneho územia. To je možné dosiahnuť tak, že navrhované opatrenia budú motivačné pre naplnenie spoločného úsilia ako súčasť štandardov kultúry partnerských vzťahov v obci. Katastrom obce pretekajú ďalšie lokálne vodné zdroje, preto je legitímnym právom obce uchádzať sa o správcovstvo vlastných vodných zdrojov na svojom katastrálnom území. Zodpovednosť s nakladaním dažďových vôd musí spočívať na správcoch alebo vlastníkoch plôch, lokalít a jednotlivých území. Vybudovanie uvedených vodozádržných opatrení v povodí Petrovianskeho potoka a v dôsledku vplyvu na vedomie obyvateľov obce o správnosti navrhnutých a zrealizovaných etáp projektu dáva reálny predpoklad perspektívy riešenia vodozádržných opatrení na ďalších rizikových povodiach potokov pretekajúcich obcou, samofinancovaním bez prispenia štátnych dotácií. V praxi to znamená, že navrhované riešenia po zrealizovaní vo vidieckej krajine budú schopné po každom daždi prijať ďalšiu dažďovú vodu.

Uvedený projekt bol prezentovaný na záverečnej konferencii „Voda pre ľudí“ v dňoch 27.10.2008 až 30.10.2008 v Tatranských Matliaroch a odporučený na prihlásenie pre financovanie z Environmentálneho fondu spravovaný Ministerstvom životného prostredia. Náklady na realizáciu projektu podľa predpokladov dosiahnu výšku 580 000.-Sk.

Za našu obec sa projektu zúčastnil autor článku.

Peter Varga

Návraty do minulosti

Téma: Vianoce

Milí Petrovanci! Krásny vianočný čas... Čas pokoja, lásky a radosti. Mnohí z vás si pri spomienke na tieto nádherné sviatky nezabudnú v mysli pripomenúť chvíle, keď boli malí. Tí starší aj na čas, keď pod stromčekom nenachádzali veľké drahé darčeky... no tešili sa len z jabĺčka či kúska cukru. Na zimný čas bohatý na obrovské kopy snehu, na sanice plné veselých detí, na korčuľovanie na zamrznutej Toryse...

Zaspomínajte si teda spolu s našimi dvoma rodákmi na krásne vianočné časy ich detstva...

Mária Matisová, rod. Komová (79)

- **Aká prvá spomienka Vám zíde na um pri spomienke na Vianoce?**

Už še bliželi Vianoce, ta ocec išli do lesa, prineśli stromek a zaveśeli na Viliu na hredu – bo my nedavali na podstavce jak teraz stojany jest, na hredu še zaveśelo. No a my už doma z maceru kocky cukru zakrucali do papirikoch, orechy sme pozlacovali, jablučka višali...

- **Stromček sa nezdobil nikdy skôr ako na Viliu?**

Ne. My nikda nerobeli skorej. V ten dzeň na Viliu. Ale ocec doneśli stromek už pred Viliu.

- **Bol stromček ozdobený už aj sviečkami?**

Hej, take prikapčovace buli. To še prikapčalo na stromek a tak še šturela švička.

- **Na stromčeku teda boli jabĺčka, oriešky, kocky cukru zabalené do pozlátok a sviečky. Kedy si pamätáte prvé skutočné salónky?**

Pamätám, to už som bula veľka, už buli i salonečky, už še predavali.

- **Mali ste pod stromčekom už aj betlehemček?**

Pamätam, že v Prešove kupeli taky papireny. Ale to už som vekša bula – už som še vydavac išla.

- **Ako to bolo s oplátkami?**

Oplatky še u koscelnika pekli. To perše chlapci chodzeli predtym ščipky ščipac, až tak še potom peklo. Chlapci ich nośeli po valale a za zarno vymeňali. Ľudze im davali zarno abo kukuricu do torbečkoch. A tak chlapci litali. A toto zarno davali koscelnikovi a un oplatky pik. To nikto nemal totu vysadu pisc oplatky – len koscelnici. Oplatky še pekli tydzeň abo keľo pred Vianocami. A tak chlapci z valalu mali prik sebe torbečky zaveśene a mali už každy z nich určeno, do ktorej chyži ma isc. Chlapcu dali ľudze paru korunky za to, že nis.

- **Čo sa robilo na Viliu?**

Ku Vilii še pekli kolače i bobaľky. Pekli še – *Cenke kolače* še volali... s tvarohom, z ryskašu i s kapustu – z bečkovu, abo z hlavkovu – kto jake chcel. I hrušky sušene še pomleli a tote kolače še pekli, še pomasceli a ku hubovej polivke še davali.

- **Iné koláče ako *Cenke* sa nepiekli?**

Z kolačoch še len rožky robeli z orechami, zos makom, s kakavom. Ale to nebuli rovne rožky, ale okruhle – zakrucali še. Abo še robeli *Zakryvane kolače* – to tak še volali. Tam sme tyž davali hrušky, tvaruch. A take kyšene, fajne buli.

- **Chodievalo sa na Viliu vinšovať?**

Chodzeli vinčovac sušedzi, abo chlapci priśli a večar na Viliu už vinčovali.

- **Nepamätáte si náhodou vinš z Vilie?**

„A ja vám vinčujem na totu svatu Viliu hojnejši, pokornejši, s vekšu urodu... Gazdini , gazdovi a žeby sce táke ľeke buli!“ a ešči poskočeli – žeby sme buli ľeke, šćeślive.

- **Čo sa ešte robievalo v ten deň Vilie?**

Sme pomahali. Ja jak dzifče kolo maceri, kolo pečeňa. Poumyvac, pozamytac... No a jak už sme še richtovali ku večeri, ta mi povedali: *“Marinko, no ic zamesc chyžu!“*. Ta už som pozamytala do śmetnika a vynesla von – že dze mi pes zabreše – že tam še vydam. Neže do tej chyži, co v nej pes brechal, ale len na ten konec valala, dze ten pes zabrechal.

- **Ako to bolo počas Štedrej večere? O koľkej sa začínalo večerať?**

Štedra večera začinala, ked zvoneli na *Pacere* – to bulo o šestej. To teraz je *Andel Pana*. No a to jak zazvoneli, še zapalela švička, lampy še zahaśeli a len tota švička na stole švicela. Ocec še pomodleli, požehnane pytali na toto, co še išlo večerac a tak zaś zaśviceli a tak še večeralo.

- **Boli nejaké zvyky počas Štedrej večere?**

Še neslo kravom, bobaľky še kravom neśli, psovi še nesla bobaľka, oplatky. To bulo ešči pred večeru. Potom pod obrusom, co bul na stole, še dalo do ručnička kukurici, zarna i bobaľky še dali tam i kus s každeho jedla. A na toto še misa kladla, bobaľky, večera. A na misečky, ne na tanire jak teraz, še hubova polivka davala. Buli 16-tky misečky a to každemu do misečky še čerpalo. A bobaľky jedli šicke s drevenu lašku kolo stola. A sme z jednej misky šicke jedli.

- **Ako nasledovali počas večere jedlá?**

Same perše po poharičku palenky dospele dali sebe. Vec buli oplatky s medom. A baba mi nebośčička masceli po čole s medom, žeby chlapci zamnu lipli. A mi žehnali, s medom mi robeli križik. Potom buli bobaľky a tak kapustnica išla i kolače, tote cenke pokrate so šickym. V tej kapustnici bula kolbasa i mäsa zo šunky. To kolbasa bula domaca, bo to še v každym dome zabijalo pred Vianocami.

- **Ryby sa na Štedrú večeru nejedli?**

Ta dzé. Ne. Ryby še vtedy nejedli.

- **Čo nasledovalo po večeri?**

Tak sme še zaś pomodleli a každe na slamu polihac. To bul snop slamy a to do chyži še prineslo a to cale śviatky tam pod stromčekom bulo. To še volal *palšak*, abo še to volalo *župa* – toto budu lepši rozumic. To zo župy še robeli porvisla, znaš? Jak še porvilsa robeli na žniva, ta toto už jeden snop mali ocec pririchtovany šumny a tam še daval pod stromek. A to my dzeci radosc mali len z teho, že to sme še cale śviatky na tej slame v chyži vaľali. I spalo choc ktore tam na žemi. Spali sme na ňej, leželi. To radosc bula veľka.

- **Aký mala význam tá slama pod stromčekom?**

Jak symbol, že Ježiško še narodzel v Betleheme len na slame. No a tota slama bula tam až do Noveho roku, ešči i po novym roku bula tam. Až po novym roku še poviazala a popratalo še.

- **A darčeky? Nečakali vás vtedy pod stromčekom?**

Ta dzé nam vtedy darčeky davali. Ta jabłučko, orišek... Kupeli, co trebalo – či topanky, či sukňu, či fartušek – ale to nebulo pod stromčekom jak darček. To bulo kupene do koscela. To vtedy darčeky še nebaleli, ani nedavali.

- **Máte pekné spomienky na Polnočnú svätú omšu?**

To bulo šumne, slavnostne. To i zo Zaborskeho vtedy tu pešo chodzeli, prik lesa. A pulnen koscil bulo ľudzi v koscele. Šicko. To jedno neostalo doma.

- **Bol ozdobený kostol inak ako teraz?**

Nó buli ozdobene stromčeky krásne. Betlehem bul šumny. Vecej bulo tych soškoch. Teraz už len malo tam jest, ridko. A na tej strane bul Betlehem vše jak Marcin, nebul tak jak teraz.

- **Vinšovalo sa už v ten večer po Štedrej večeri?**

Už po večeri išli vinčovac po sušedoch, še pozbirali chlapci a už chodzeli vinčovac. Toto hej.

- **A koledníci chodili?**

Kolednici chodzeli, buli vycvičene. Petrovjanske parobci. Imro Šarocky – ten, co šoferoval dakedy, Onda Ivankuv... To vekše parobci chodzeli. A ešči pamätam, že chodzeli parobci ešči na *Luci*. Bitku som vtedy dostala na *Luci*. To pred Vianocami bulo Luci. A vtedy chodzeli *lucošove* po valale. A brat Janko me pośilal do Mihalika po jakaśke knižky. A tote *lucošove* išli – ja take dzifče bula das 6- ročne a zvreščela som na valale. Ta brat dostal, že me pośilal, že neišol sam. A mne ocec zbili, že som vreščela po valale.

- **Ako vyzerali tí *lucoši*?**

Pooblikane dze jake bile plachty mali. Dyňa zodzata na hlave a švicela še. Ta take čudaci jak *Luca*. To len chlapci chodzeli.

- **Aký bol deň Božieho narodenia 25. december?**

Rano bulo v koscele a už po śpivaňu chodzeli parobci, dzifky i stare chodzeli vinčovac, śpivac. Veśelo bulo.

- **Čo sa dávalo vinšovníkom? Peniažky, koláče... ?**

Kolače len Ciganom. Tamtym už koruny še davali. Cigani chodzeli po hraňu.

- **Keď si teraz spomeniete na zimu a detské časy, aké to bolo? Boli napríklad sánkovačky?**

Sanky sme mali. Ocec mali doma take veľke – co voźeli s nima dolu zahradu kravom daco. A my vźali tote sanky a tu pri transformatoru sme še sankali. A v Močarmanoch dolu valalom. Šnehuľakoch sme robeli, sankali sme še. Korčule dakedy nebuli.

- **A chlapci vás guľovali?**

Ta toto héj! Vyšaľovali sme še. Nas vaľali, robeli śnehuľakoch z nas, abo śmertky do śnihu...

- **Aké boli vtedy zimy?**

Veľo śnihu bulo i žimnejši bulo jak teraz. Geroky vtedy nebuli. My sme nośeli take chustky – bambuchačky.

- **Takže spomienky na Vianoce máte krásne...**

Slavnostnejše śviatky buli jak teraz... Pamätaj sebe, teraz maš kolače furt, maš šickeho furt. A dakedy to nebulo, len na take śveta še peklo. Ta sme sebe toto važeli, ceneli...

Veľmi pekne ďakujem za rozhovor.

Jozef Frištik (50)

• **Na čo si prvé spomeniete pri spomienke na Vianoce?**
Salónky, kolekcie. Doma sme robeli salónky, kolekcie s babku. Nádherné to bulo.
• **To bol pre vás vtedy ako pre dieťa pekný zážitok...**
To nádherný. To sme še cešeli strašne.
• **Ako dlho pred Vianocami sa robili salónky a kolekcie?**
Salónky a kolekcie še robeli skorej, 3 – 4 tyždne pred Vianocami. To jak še už začali robic salonečky, kolekcie – už sme znali, že budú Vianoce. A ozdobovali sme stromček. Jéj, ta to krasota bula. Šicke, cala rodzinka.
• **Kedy sa zdobil na Vianoce stromček?**
Ta to tak 2 – 3 dni pred Štedrým dňom še robel. Dakedy sme robeli až posledny dzeň.
• **Ako bol vtedy položený stromček? Visel zo stropu, alebo stál na stojane?**
Nám krásne na stojane stál. My sme sebe chlapci chodzeli do lesa stromček vyrubac s dzedom na sánkoch. Ta to bula paráda, keď še išlo na stromček...
• **Vtedy asi boli krásne zimy...**
Jój... ta to snehu nádhera! To po pás snehu bulo. Ta to od krásy bulo. Nádherné.
• **Ešte ma zaujíma, či na stromčeku boli pripevnené stále klasické horiace sviečky...**
Co ja pamätám, už sme mali elektrické. Ale davali sme ešči dluho, už som parobek bul i take klasické.
• **Ako to bolo na Viliu?**
Na Viliu še po vinčovaňu chodzelo, to bula radosc. Na Viliu še vinčovalo skoro rano. Mama pekli chlib – tri hodzin rano už stavali a vo veĺkym pekarniku pekli chlib. Ta my už pošidali tak šicke na posceli v gačoch a už sme kukali jak mac miša chleba. Jak už še zapravovalo. To pejc chleby pekli, abo šesc – veľké – na caly tydzeň. Ta to každu sobotu še pekli, ale vec na Viliu še pekli preto, bo už pekli i tote kolače – kuchy. A take nam vakarky robeli – kolačky – to take neveľke chlebiky buli posypane s cukrom po verchu. Ta to hoscina bula, ked taky šviži chlib sme sebe odlamovali... A to pachlo... Pachota od krasy. No a kapustečka še navarela... No na Viliu še nejedlo.
• **Ako sa vinšovalo na Viliu? Vinšovalo sa iba doma?**
Né... Už še chodzelo na Viliu do znamych, do sušedoch. Ta ják. Sušed do suśeda chodzel na Viliu. Už skoro rano še vinčovalo.
• **Pamätáte si nejakú vinšovačku, ktorou sa vinšovalo na Viliu?**
„A ja vám vinšujem na totu svätú Viliu hojnejši, pokornejši, urodzenejši. S menšima hrichami, s vekšu radoscu. Od Boha lásku, od sušedoch priazeň. Gazdini, gazdovi, calému domovi. Co vy sebe od milého Pána Boha žiadace, ščesce, zdrave, hojné Božské požehnane. A po śmerci slávu nebeskú, korunu anjelskú. To ja vám vinšujem! Pochválený Ježiš Kristus!“
To ocec nas naučeli. A ked chlapčik som bul meňši, ta taku vinčovačku:
„A ja maly vinšovačik, spievam ako vtáčik. Vtáčiky spievajú, že Pána vítajú. I ja Pána vítam, korunečku pýtam. Korunečku dajce, s Bohom ostavajce!“
• **Piekli sa za vášho detstva ešte oplátky u kostolníka a roznášali po dedine?**
Hej. To už ked som mal tak 13 – 14 roky. U Vargy še pekli oplátky. To koscelnik pik oplátky. No a to sme chodzeli predtým ščipac ščipky. Už bula partia chlapcoch. Ozdaj nechceli choc keho medzi sebe zobrac. No a ščipky še ščipali už tak z jeśeni, abo ked už tak žimnejši bulo, pred Vianocami mešac, abo skorej. No a tote, co chodzeli ščipac, ta vec i oplatky roznośeli. To bula taka torbečka, no a ši prišol do cetky, cetka ci dala meno, do keho nešeš a už še neslo. A hente nasypali buc pšenicu, abo kukurici, abo jarcu to torby. No a kto nemal, ta i peneži. Pre nich, no ale i nam do kešeni. To še dala šumna korunka zarobic pri temu. To už še dalo i 100 i 300 korunky zarobic. To bul vtedy peniaz. 25 halierov, abo 20 stála kocka bandurkového cukru. A to vtedy bula žima, šnihu. A na bicygľoch sme s tyma oplatkami litali, abo pešo... zamarznute...
• **Koľko oplátok asi bolo v jednom balíčku?**
Ta to hrube bulo, možno 15, abo keľo ich bulo. Neznam či ne vecej. Dužo bulo. To buli veľmi voňavé a chutné oplátky. Perše še zjedli pri večeri oplátky. A dzedo i ocec sebe len kus vźali, bo chceli ochabic nam. A to pre nas oplatka... hm... ta to bulo daco extra.
• **Ako si spomínate na Štedrý večer? Aké boli v ten večer zvyky? Jedli sa tie isté jedlá ako teraz?**
Zvyky... Ta to znam, že pod obrus mama kladli i do každeho rožka daco. Kukurička še kladla, nabic i peneźi še do jedneho rožka kladli. Pod obrus zarenko. No a perše išli ocec ku kravom von do maštali. No a pred večeru furt o šestej už sme čekali, že še striľalo. Poľovnici striľali jak i teraz. Furt o šestej še večeralo. Ešči sme buli šicke von, jak striľali a tak še išlo domu večerac. Cala rodzinka sme šedzeli pri stole. Perše še pomodlelo a tak še večeralo. Každy mušel po kus žesc. Ked len kus, ale mušel. Najprv buli oplatky, medík samozrejme, potom bobaľky a tak išla kapustnica, klobáska. No a jedlá. No šak normálne jedlá jak i teraz. Suchý koláč taky fajny s papriku posypany – *kuch.* Potom buli – jak i teraz še robia – *Cenke kolače* s tvarohom, s lekvarom. Bobaľky. A mäska bulo, ale to nebuli take rozkošne Vianoce jak i teraz ozdaj, ale jedzeňa bulo. Kapustnica, klobaska a ryba.
• **Aké ryby sa vtedy jedli?**
Ta my sme mali väčšinou ryby buc z Torysy nalapane – to ocec strašne radzi mali, no a ked nebulo, ta še kupovalo. Potom už neskorši bulo file, ale predtym buli klasické ryby.
• **Ako to bolo s darčekmi? Čakali vás už nejaké pod stromčekom?**
Ta znaš, že buli darčeky. A tak še kryli, jak i teraz. Toto nam kupeli, co trebalo. Oblečene. Či sveter, či ponožky. Zabalelo še krásne... No a Ježiško nośil, samozrejme.
• **Aké máte spomienky na Polnočnú svätú omšu? Chodievali ste ešte ako malý chlapec na Polnočnú svätú omšu?**
No a ják. To na Pulnočnú še skoro išlo, bars skoro, bo to chodzelo bars veľo ľudzi – bo i z Haršaga chodzeli. To v máloktorým dome ostal dakto doma. Šicko. Od maľučkeho až po najvekše. To pán komorník še v zakrestii nemohol dze prezlesc – teľo ľudzi bulo. To na Pulnočnu do koscela šicko išlo, co žilo, co malo ruky, nohy. Pulnočná bula nádherná. A dluho bulo. A ľudzi von. Ta to do koscela nevešlo. Choruš maly bul, ešči nebul prerobeny. A dzecoch veľo. A šicko v koscele...
• **Jasličky v kostole boli rovnaké ako dnes?**
Jaśličky buli tam dze fše – naľavo. Tote iste, to už roky. Ale to bulo teľo stromčekoch, že ani oltar pomaly nebulo vidno. Kolo caleho oltara dze chlapci a kuratore šedzeli. Tam dze buli jaśličky tyž pulno stromčekoch – vysoké buli až po verch. A guľoch pulno viśelo. A papire take ceňučke šumne bliščace. To krásne bulo.
• **Ako sa trávil doma čas od skončenia štedrej večere do polnočnej svätej omše?**
Karty sme hrali. My už sme sice mali televizor, ked som bul taky maly chlapec.
• **Na Božie narodenie sa po Petrovanoch koledovalo? Chodievali Betlehemci?**
Kolednici chodzeli, pamätám sebe, ked som chlapec bul – z Haršaga chodzeli. Na Pulnočnej omši stali pri oltáru. A vec už z Močarman pamätám koledníkoch vecka. Po śpivaňu še chodzelo tak jak i teraz mládež – keď som mal tých 15 – 16. No ale nechodzeli take dzeci jak i teraz. To až jak ši vyšol zo ZDŠ-ky, mohol ši še ku staršim pridac. No a to nas chodzela hromada. Šicka mladež. To nas išlo 50 – 60. Od domu do domu. Na Bože narodzene.
• **Ako ste si vy chlapci užívali zimu za vášho detstva? Napríklad sánkovačky?**
Kupeli nam nové sanky. Čisto nove sanky nam kupeli ocec. A tu za Fejerčakom na tym kopcu sme sebe zrobeli skokansky moscik. A Peter naš bul najmenši. Šedli sme pejcero na tote sanky... Perši zjazd dolu... zlamali sme ich. A Peťa sme nemohli najsc. Vyhrabovali sme ho zo šnihu. A rukavice sme nemali nijake. Ruky nam bulo žimno, za nochce zachodzelo, ale sme še sankali...
• **A čo korčuľovanie?**
A na Toryše hokej??? Od rána do večara! Caly valal chodzel! Šicko, od najmenšeho po najvekšeho. A na každym useku, dze bulo zamarznute, druha partia hrala. To Torysa zamarzla cala. To ešči vtedy Hydinarske zavody tu nestali, ani tote Autobrzdy tu nebuli. To cala Torysa zamarzla. To až po Prešov ši vyšla na korčuľoch. No a korčule buli *Chlisty* – tak še volali – to sme jeden abo dva mali. To še šrubovali na kľučik – to na každu topanku – na *kanadku* še dalo prikrucic. No a to *kanadky* topanky sme mali – to buli take hnede. A podkuvky nam podbijali na nich, žeby nam dluho vytrimali. Nam klopkali a jak fajne še sankalo na tym. A starše nas i bili tych mladšich – bo oni už *kanadky* nemali a my im rysali ľad.
A keľo razy s nami spadlo na Toryše pod ľad! Ta ják! Prelamalo še pod nami. No a tak sme ucekali domu zamarznute a vypasane sme doma ne take buli...
• **Guľovali ste vy ako správni chlapci dievčatá?**
Máti milovaná. Hajajaj! Z koscela išli a mušeli byc orucane. Buli dolapene všadzi. Ale to še nehnivalo tak jak teraz, to še vyvracelo do šnihu, vyčuchalo poradne – ale to bulo kamaratstvvo. To ked še zapiskalo na ulici – to šicko išlo, dzifčata, chlapci, či na sanicu, či ľad odharnuc...
• **Takže spomienky na Vianoce i zimný čas máte krásne...**
Nit už také Vianoce šumne jak buli. Neška še už jeden do druheho haňbi isc. Vtedy še zešlo ľudzi doma. Tu u nas sušedzi – Spišiakovo, Balkovo, Šarockeho, dookoloa. U jednych pošedzeli, potom še išlo do druheho pošedzic. Zohralo še vina domaceho...Veśelši bulo...

Veľmi pekne ďakujem za rozhovor.

Rubriku *Návraty do minulosti* pripravila a rozprávala sa Mgr. Danka Marcinčinová.

Z poslaneckej lavice

Vážení spoluobčania, už druhý rok Vás zastupujem v obecnom zastupiteľstve a snažím sa o to, aby rozhodnutia, ktoré prijíma obecné zastupiteľstvo, boli pre obec výhodné a slúžili na jej rozvoj. Snažím sa pre tento môj cieľ využívať svoje skúsenosti a kontakty. V niektorých prípadoch – rozhodnutiach zastupiteľstva – zastávam iný názor ako väčšina poslancov a aj moja predstava o rozvoji obce je v niektorých prípadoch odlišná ako u pána starostu. Myslím si, že naša obec by sa mohla rozvíjať rýchlejšie a že by Vás mohla o svojom rozvoji viac informovať. Snažím sa Vás prizývať na zasadnutia obecného zastupiteľstva a bol som jeden z iniciátorov ich vyhlasovania v rozhlase. Od prvého zasadnutia obecného zastupiteľstva sa snažím, aby obecná verejná a informačná tabuľa bola umiestnená v parku pred obecným úradom a aby na nej bol dostatok informácií. Rovnako som spolu s pánom Stanislavom Uhrinom spracoval internetovú stránku obce, kde sa však už takmer rok márne snažíme vyžiadať od obecného úradu niektoré podstatné dokumenty a aktualizáciu zverejnených informácií. Po týchto skúsenostiach som si povedal, že ako zakladateľ a člen redakčnej rady obecných novín Naše Petrovany využijem aspoň ich stránky na to, aby som Vás informoval, čo je predmetom zasadnutí obecných zastupiteľstiev a aké rozhodnutia prijmeme. Takto Vám prinesiem informáciu, aj keď sa Vám nepodarí zúčastniť sa na zasadnutí obecného zastupiteľstva. Takže do každého čísla našich novín pripravím rubriku „**Z poslaneckej lavice**“ a verím, že sa pre Vás stane zdrojom potrebných a zaujímavých informácií.

Teraz Vám prinášam informácie z dvoch zasadnutí obecného zastupiteľstva.

Dňa 31. 10. 2088 sa uskutočnilo mimoriadne zasadnutie obecného zastupiteľstva, ktorého sa zúčastnilo 8 poslancov obecného zastupiteľstva, starosta, kontrolór obce a Ing. Peter Čmelík. Jediným bodom rokovania obecného zastupiteľstva bol nájom Kultúrneho domu v Močarmanoch. V úvode predstavil Ing. Peter Čmelík, konateľ spoločnosti ACEM, s. r. o., podnikateľský zámer na realizáciu prevádzky vývarovne jedál. Starosta upovedomil prítomných o postupe vypracovania zmluvy a o jej konzultovaní s právničkou obce. Hlavný kontrolór sa vyjadril k zmluve a charakterizoval ju ako dobrú.

Prenájom Kultúrneho domu by mal byť na obdobie 15 rokov. Nájomca by mal zrekonštruovať priestory, v ktorých bude vykonávať podnikateľskú činnosť, na vlastné náklady. Obec by mala urobiť opravu strechy. Predpokladaný začiatok prevádzky vývarovne jedál by mal byť marec – apríl 2009.

Poslanci nemali k zmluve žiadne pripomienky a OZ jednomyseľne schválilo podpis zmluvy so spoločnosťou ACEM s. r. o.

14. 11. 2008 sa uskutočnilo riadne zasadnutie obecného zastupiteľstva. V prvom bode sa prerokovávala plánovaná výstavba cesty pred vodojemom. Zúčastnené občianky, ktoré sa zúčastnili zasadnutia, z dôvodu pocitu stagnácie prišli s návrhom na riešenie prípravy pozemkov pod plánovanú cestu. Poslanci jednomyseľne súhlasili, aby sa riešili dve cesty – jedna pod vodojemom a druhá pod bývalým družstvom. V rámci kontroly plnenia uznesení a úloh konštatoval starosta jednu nesplnenú a informoval o ostatných úlohách. V rámci prehodnotenia PHSR v nadväznosti na prípravu rozpočtu na roky 2009 – 2011 sa dohodlo, že jednotliví poslanci pripravia návrhy za jednotlivé oblasti PHSR do piatku 21. 11. V ďalšom bode sa starosta zaviazal podať poslancom návrh na aktualizáciu všetkých všeobecne záväzných nariadení do 21.11. 2008. Obec Kendice požiadala obec Petrovany o umiestnenie značky o zákaze prejazdu nákladných áut na náklady obce Kendice. Obecné zastupiteľstvo odporučilo žiadosti vyhovieť, ale s obmedzením pre automobily až od 3,5 tony. Následne starosta informoval o vysporiadaní pozemkov pod základnou školou. Máme stále niekoľko pozemkov, kde nedošlo k dohode. Poslanci odsúhlasili spoluúčasť 5 % na projekte verejného osvetlenia. Spolu s Jánom Repkom sme navrhli, aby sa urobil plán usporiadania cintorína, ktorý by zohľadňoval dôstojné rozloženie hrobov s možnosťou prechodu medzi jednotlivými radmi hrobov. Dohodli sme sa, že starosta pripraví návrh takéhoto usporiadania a predloží ho na zasadnutie obecného zastupiteľstva. Slavomír Zusko predniesol návrh na navýšenie rozpočtu na telovýchovnú jednotu o 60 000,- Sk a odôvodnil toto navýšenie. Tento návrh bol schválený. Do budúcoročného rozpočtu navrhol navýšenie na celkovú čiastku 200 000,- Sk. Hlavný kontrolór upozornil na problémy a chyby v rozpočte a rozpočtovými zmenami navrhol realizovať nápravu.

V prípade, že by ste chceli vedieť viac, kontaktujte ma, rád Vám poviem viac a keď nebudem mať dostatok informácií, spýtam sa za Vás pána starostu.

Na záver Vám chcem popriať príjemné, pokojné a požehnané prežitie vianočných sviatkov – nech sú pre Vás a Vašich blízkych sviatkom radosti a spoločne strávených krásnych chvíľ.

Mgr. Marián Bača

O Z N A M

Obecný úrad v Petrovanoch oznamuje svojim občanom, že vzhľadom na možnosť otvorenia Základnej umeleckej školy v Petrovanoch je potrebné nahlásiť na Obecnom úrade záujem o navštevovanie ZUŠ.

Záujemcovia nech sa nahlásia do 15. 1. 2009 u p. Frištikovej

HODNOTENIE JESENNEJ ČASTI OKRESNÝCH FUTBALOVÝCH MAJSTROVSTIEV TJ PETROVANY ROČNÍK 2008/2009

Po neúspešnom pokuse o postup do V. ligy v ročníku 2007/2008 Okresných futbalových majstrovstiev sa smola na kopačky našich futbalistov neprestala lepiť ani v samotnej príprave na futbalový ročník 2008/2009 I. triedy Okresných futbalových majstrovstiev a taktiež aj v jej jesennej časti.

Prvé problémy nastali už pri dorasteneckom družstve, keď po zostúpení dorastencov do II.A triedy okresných majstrovstiev svoju činnosť ukončil celý realizačný tím Peter Malinovský, Peter Varga a Jozef Valent, či už z rodinných dôvodov alebo pracovných. Aj touto cestou sa im chcem poďakovať za prácu, ktorú v tomto mužstve urobili a verím, že budú i naďalej platnými členmi výboru TJ Petrovany. Chlapci už v posledných kolách I. triedy okresných majstrovstiev mali veľmi zlú tréningovú a zápasovú dochádzku a následné odstúpenie realizačného tímu bol v podstate začiatok konca tohto mužstva. Nedokázali sme nájsť adekvátnu náhradu za realizačný tím, pretože medzi súťažami je len mesiac a pol voľna a samotní hráči (česť výnimkám) nemali záujem vytvoriť kolektív, ktorý by sa popasoval s problémami, ktoré v tom čase vznikli. Nezáujem chlapcov dokladuje aj to, že u žiakov ukončili svoju činnosť ôsmi chlapci, ktorým bolo potrebné vykonať registráciu u dorasteneckého mužstva. Napriek mojim niekoľkým výzvam len u štyroch bola táto registrácia urobené ešte pred začiatkom súťaže.

Oslovil som či už prechádzajúcich trénerov dorastu, alebo aj ostatných činovníkov TJ Petrovany, no nebol záujem o túto funkciu. Nakoniec týždeň pred súťažou to zobral p. Jozef Voľanský, ktorý sa snažil poskladať družstvo, ale tak, ako som už uviedol, nezodpovednosť a prístup k tréningom a hlavne k zápasom bol hlavným dôvodom, prečo aj za jeho krátkeho pôsobenia vznikli s chlapcami problémy. Veď nie je možné, aby chlapci z piatich zápasov boli jedenásti len v jednom, a preto po piatom kole tréner Jožko Voľanský abdikoval na túto funkciu. Dôvody jeho odstúpenia boli identické s problémami, ktoré nás trápili aj v minulosti. Koho by bavila práca s mládežou, keď ju musíte do toho nútiť, keď každú nedeľu musel po väčšinu hráčov chodiť domov a na tréningu bol s tými istými štyrmi hráčmi? S chlapcami bol hneď po prvom zápase vykonaný pohovor a dostali podmienku, že ak nedôjde k náprave, čo sa týka dochádzky na zápasy, budú z tejto súťaže odhlásení. Chlapci aj napriek výzve nezlepšili dochádzku, a tak po prehodnotení členov výboru TJ Petrovany sme družstvo dorastencov po piatom kole odhlásili zo súťaže. Sme si vedomí rozhodnutia a bohužiaľ veľmi nás mrzí tento krok, ale aspoň niektorým, ktorí majú radosť z tohto športu, sme umožnili futbal hrať u našich susedov v Záborskom a Kendiciach, kde majú hosťovanie do konca súťažného ročníka.

Veľké sklamanie bolo z nepostúpenia nášho A mužstva do V. ligy, pretože príležitostí nie je veľa, aj keď spokojnosť s hrou nášho mužstva hlavne v jesennej časti súťažného ročníka 2007/2008 bola. Už v jarnej časti sme nezačali tak, ako by sme si to priali a zisk dvadsiatich bodov oproti tridsiatim šiestim v jesennej časti dávali tušiť, že zimná príprava nebola, čo sa týka nabratia fyzických síl, taká, aká by mala byť. Tréningy boli síce aj v telocvični, aj na umelej tráve, ale pravdepodobne tieto nie sú náhradou za fyzickú prípravu vonku.

V príprave na súťažný ročník 2008/2009 Okresných futbalových majstrovstiev naše mužstvo opustili hráči základného kádra Miro Hudák, ktorý odišiel za prácou do zahraničia, Robo Olejár pre hosťovanie v Radaticiach, Peter Velček sa začal venovať rozhodcovskému chlebíčku, Peťo Keruľ-Kmec má študijné povinnosti, Jožko Talášek, ktorý bol hrajúcim trénerom, prestúpil ako tréner do M. Šariša, M. Koma nehral už v jari pre zdravotné problémy a nenastúpil až pred koncom jesennej časti. Suma sumárum sme prišli o šiestich hráčov základnej zostavy.

Mužstvo sme doplnili o naše dorastenecké nádeje Ľuboša Vargečka a Mateja Ficka, zo susedných Kendíc k nám prišli staronový Marek Kočiško, ktorý v jesennej časti ako-tak nahradil Roba Olejára, Ľubo Čuha, Lukáš Ponťák, Mišo Ficko, Peťo Bruner. Na trénerský post, ale aj ako hráč nastúpil Ing. Peter Zusko, ktorý v minulosti hájil farby našej obce. Toho času má u nás rok hosťovanie z klubu FK Župčany. Tieto všetky zmeny, odchody hráčov a príchod nových mladých hráčov, nedostatočná zimná fyzická príprava, z ktorej hráč naberá svoje sily celý rok, absencia hráčov na zápasoch, či už pre zdravotné problémy alebo pracovné, mali za následok, že sme po skončení jesennej časti obsadili predposledné miesto.

Na hodnotiacej členskej schôdzi výboru TJ Petrovany sme práve tieto fakty rozoberali a prijali sme niekoľko opatrení, ktoré by mali byť východzou pozíciou pre záchranu nášho mužstva v I. triede Oblastných futbalových majstrovstiev.

Opatrenia spočívajú hlavne v návrate nášho „špílmachra" Roba Olejára, ktorý by mal zabezpečiť práve to najkrajšie na futbale – góly. V súčasnosti sme v rokovaní s 1.FC Tatran Prešov o prestupe nášho odchovanca Peťa Voľanského do nášho mužstva a ďalej máme vo výhľade dvoch hráčov, obrancu a záložníka zo štvrtoligových Ľubotíc, ale všetko najpodstatnejšie majú hráči vo vlastných rukách, a to je chcenie absolvovať kvalitnú fyzickú prípravu, z ktorej bude futbalista čerpať celý rok, lebo to bol hlavný problém či už doma alebo vonku, keď prvé polčasy sme väčšinou vyhrávali, prípadne hrali nerozhodne, ale v druhých nám chýbali fyzické sily, ktoré sú tak potrebné na konci zápasu či už na udržanie výsledku alebo na nátlakovú hru, ktorej výsledkom by mal byť víťazný gól. Aj napriek postaveniu v tabuľke veríme, že chlapci v zimnej príprave „zamakajú" a udržia naše mužstvo v I. triede Oblastných futbalových majstrovstiev.

Naše najmenšie nádeje hrajúce v II. triede okresných futbalových majstrovstiev, kde po skončení minulej sezóny odišlo až osem hráčov, zvládli generačnú výmenu celkom dobre. Okrem generačnej výmeny došlo k výmene trénerov, a tak, ako som už hore uviedol, Jožko Voľanský prešiel k dorastu a jeho miesto pri žiakoch zaujal Ferko Mihálik, ktorý v podstate začal väčšinu nováčikov učiť základy futbalovej abecedy. Po ukončení činnosti dorasteneckého družstva sa vrátil Jožko Voľanský späť k žiakom a vytvorili tak s Ferkom Mihálikom trénerský tandem, ktorému budeme držať prsty pri výchove našich žiakov.

Na záver by som sa chcel poďakovať všetkým hráčom a trénerom za reprezentáciu našej obce, výboru TJ Petrovany za čas, ktorý obetujú tomuto krásnemu športu, fanúšikom za ich vernosť a dôveru, ktorú do nás vkladajú, starostovi obce ako aj poslancom obecného zastupiteľstva za ich ústretovosť pri riešení finančných problémov, ako aj sponzorom p. Leškovi fy. Data, p. Tutkovi fy. Leier, p. Smoleňovi fy. Opal fytos, p. Štefanovi Hnátovi a Radoslavovo Hnátovi fy. Drevotech Petrovany, ako aj všetkým, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom podieľali na fungovaní našej telovýchovnej jednoty a prajem im ako aj všetkým občanom obce Petrovany šťastné prežitie vianočných sviatkov a všetko najlepšie v novom roku 2009.

Slavomír Zusko

HUMOR

Blondínka havaruje. Karoséria je celá dokrčená. Ide do servisu.
„Oprava bude stáť asi tak štyritisíc dolárov," hovorí opravár.
„Preboha, to je strašne veľa, nedalo by sa to vyriešiť tak, aby ma to vyšlo lacnejšie?!"
„No, mladá pani, keď vám je ľúto peňazí, tak vám zostáva už jedine len fúkať cez nádrž do auta a tá karoséria sa potom vyrovná," hovorí škodoradostne opravár.
Blondína ide do garáže a fúka a fúka. Príde za ňou druhá blondína a pýta sa:
„Čo robíš?"
„No vieš, fúkam do auta, aby sa mi karoséria vyrovnala."
„Ty si ale sprostá, veď najprv zatvor okná, aby ti neunikal vzduch!!!"

Vyberie sa slovenský policajt do Afriky na poľovačku. Vráti sa domov po dvoch mesiacoch. V krčme sa ho pýtajú kamaráti, ako sa mu darilo:
„Veľmi dobre, zastrelil som 2 levy, 4 antilopy, 5 krokodílov a 37 plisňakov."
„A čo sú to tí plisňaci," pýtajú sa ho kamaráti.
„Ani neviem, utekalo to z lesa, bolo to čierne a kričalo to:
„Please, no! Please, no!"

Príde muž so samopalom do baru a všetkých okrem barmanky vystrieľa. Pristúpi k baru a vraví jej:
„Čau, Mary, čo tak sama?"

Ide počítač na pláž a myš sa ho pýta:
„Prečo ideš na pláž?"
„Lebo chcem surfovať po internete."

Príde starší manželský pár do reštaurácie, dostaví sa k nim čašník a opýta sa ženy:
„Čo si dáte?"
Žena odpovedá: „Párky."
Čašník pokračuje: „Aj chren?"
„Aj chren si dá párky," odvetí žena.

Pacient po narkóze: „Pán doktor, prečo si nemôžem nahmatať nohy???"
„Hmm, to bude asi preto, že sme vám amputovali ruky…"

Juliána Komová

Ďakujeme
všetkým za spoluprácu v roku 2007, prajeme Vám príjemné prežitie vianočných sviatkov a veľa úspechov v novom roku 2008.

Kolektív firmy

Leier

BÚRANIE PREDSUDKOV V PETROVANOCH

Búranie predsudkov voči Rómom, spomienka na holokaust a turnaj víťazov boli hlavnými témami v prvú augustovú sobotu v našej obci na miestnom futbalovom ihrisku. V spolupráci obecného úradu, Telovýchovnej jednoty a mimovládnych organizácií Pre pindre a Človek v tísni sa vytvoril priestor na neformálnu komunikáciu medzi rómskym a nerómskym obyvateľstvom práve prostredníctvom tohto futbalového turnaja, ktorý bol odozvou na minuloročnú akciu konanú po celej Európe a to „Fare týždeň futbalu proti rasizmu". Tento turnaj sme organizovali aj my v našej obci.

Turnaj víťazov sa konal po prvýkrát a práve v našej obci, kde sa stretli zmiešané družstvá Rómov a nerómov z obce Petrová okres Bardejov, domácich Petrovian, Spišského Hrhova a Rožkoviec z okresu Levoča, Sobraniec a šieste mužstvo vytvorili zástupcovia mimovládnych organizácií pod názvom Naša Patejdia. Toto podujatie bolo aj spomienkou na holokaust, ktorý sme si uctili minútou ticha. Dobrá nálada, výborný guláš, klobásy a výborné športové výkony sa niesli týmto turnajom. K tomu nám dopomohlo nielen vynikajúce počasie, ale taktiež hudobná skupina z Petrovej a nádherné tanečné kreácie rómskych dievčat, ktoré nás počas prestávok medzi jednotlivými zápasmi zabávali. Tento doping najlepšie zapôsobil práve na zmiešané družstvo Rómov a nerómov domácich Petrovian, ktoré v konečnom účtovaní obsadilo 1. miesto a stalo sa tak premiérovým víťazom v turnaji víťazov. Všetci zúčastnení boli veľmi spokojní s organizáciou turnaja a samotným priebehom a už sa tešili na ten druhý, ktorý sa bude konať možno opäť u nás v Petrovanoch.

Slavomír Zusko

JAZYKOVÉ ZRNKO

Postavím sa do rady alebo do radu?

Podľa Krátkeho slovníka slovenského jazyka podstatné meno mužského rodu **rad** označuje *zoradenie viacerých ľudí alebo vecí* v jednej línii za sebou alebo vedľa seba.

Podstatné meno **rada** je ženského rodu a má význam *návod na konanie, poučenie* alebo aj *poradný a riadiaci orgán* nejakej inštitúcie.

Obe slová sú spisovné, ale majú odlišný význam, preto ich nemôžeme zamieňať. Správne preto hovorme: **postavím sa do radu** (nie do *rady*), celý *rad problémov*, *posadiť sa do* posledného *radu*...

Mgr. Emília Pištejová